

401/2270

התאחדות כולאי ישראל
הספריה

פסטיבל הפולקלור 1990

ISRAELI PHILATELIC MONTHLY

הושלם שלב א' של מוזיאון הבולאות

מוזיאון הדואר והבולאות שמוקם עתה בקריית המוזיאונים ברמת אביב, מתחיל לבלוט בשטח. עבודות החפירה החלו בספט. 1989 ומצפים לסיום בשנת 1992. מוזיאון זה ימומן ע"י תרומות נדבנים בארץ ובח"ל. משרד הדואר יוסיף קרנות משלו בהוצאת בול זיכרון ו/או דפי זיכרון בבוא העת.

השלב הראשון של הבנין הושלם חודשיים לפני הזמן כשעלותו בערך 500,000 דולר. השלב השני – הכנת קווי חשמל וכו', נמשך לפי התכנית ומניחים שהחודש (יוני 1990) יושלם אף הוא. השלב השלישי – גימור הבניה למעט עיצוב הפנים ומיזוג האוויר, מניחים שיגיע לגמר באמצע שנת 1991 ואילו השאר – גימור פנימי תצוגות הבולים וכו', תוכננו לשנת 1992. הפביליון הפילטלי יעלה לפי המתוכנן 3,500,000 דולר.

כדי למנוע עיכובים, שרתי הדואר והמוזיאון השקיעו סכומים ניכרים מקרנותיהם ומתקציבם, מעל ומעבר לאפשרותם. מוסדות ישראל נתנו את חלקם ועתה הגיע תורם של אספני ארץ הקודש וישראל בכל העולם לתרום.

הועדה המיוחדת של מוזיאון הארץ החליטה על מספר קטגוריות של תורמים: א – עד \$5,000; ב – עד \$25,000; ג – עד \$99,000 ו-ד מעל ל-100 מאלף דולר. על תורמי הקבוצות הנ"ל ייקרא אגף במוזיאון הבולאי ואילו על תרומה של 1,000,000 (!) דולר – ייקרא על שם התורם, כל המוזיאון.

כמובן שמתקבלות גם תרומות קטנות יותר והן פטורות ממס.

עם תחילת בניית המוזיאון, נתרמו כספים ואוספים מרשימים למפעל – (המנדט של פאול גוגנהיים ופטקו של לס בלייק) שמות התורמים יתפרסמו בכתב-עת זה (אם יהיו מעוניינים בכך). כל התרומות למפעל זה יועברו לחשבון מיוחד למען המוזיאון הבולאי.

עמותת בולאים עמק יזרעאל - ה.ב.י.

בעמותת עמק יזרעאל

נתבקשנו להודיע כי עמותת עפולה אינה פעילה עוד אלא בשם החדש "עמותת בולאים עמק יזרעאל - ה.ב.י. (הפגישות בעפולה עלית). יו"ר העמותה הוא יוסף שיגא – קבוץ עין דור ד.ג. יזרעאל 19335 טל: 06-768364

"באר שבע 90"

בבאר שבע תתקיים השנה תערוכת הבולים הלאומית "באר שבע 90" וההכנות בעיצומן. בימים אלה עסוקה ועדת המיון בקביעת המוצגים. מתוך כ-600 המסגרות שהוצעו לתערוכה, יוצגו כ-400 בלבד.

לקראת התערוכה הופיעה תווית תעמולה ויונפק גליון מזכרת מיוחד.

"בלג'יקה 90"

בבריסל, בירת בלגיה נעלה ביוני 1990 תערוכת יובל להתאחדות הבולאים המלכותית של בלגיה.

לתערוכה הוזמנו במיוחד 25 אוספים נבחרים שצוינו בעולם במדליות זהב גדולות ופרסי הצטיינות.

האוספים לא היו בתחרות. משרד האוצר הוזמנו שני אוספים: אחד של הנס סינק, יו"ר ההתאחדות שהציג אוסטריה, לומברדיה וונציה.

האוסף השני הוא של ד"ר עמנואל אילן, שהציג "הסטוריה ומניעת מחלות".

אוסף זה היה האוסף התימטי היחידי בתערוכה.

שני גליונות מזכרת לתערוכת "ניו-זילנד 90"

הירחון הישראלי לבולאות

Israeli Philatelic Monthly Israel Philatelic Federation

בטאון התאחדות בולאי ישראל

EDITOR: ARIE LYNN

REDACTION:

Dr. A. LEIBU, Dr. SHIMONI, Y. TSACHOR

MAY — JULY 1990

העורך: אריה לין
המערכת: ד"ר א. ליבו, ד"ר צ. שמעוני, י. צחור

ת.ד. 21224, ת"א מיקוד: 61211

(5 — 6) 248

אייר — סיון, תש"ן

בתוכן

בטור אחד

- 2..... בהתאחדות.
- 3..... בטור אחד
- 4..... ביוני – ההגנה, ארכיאולוגיה ופולקלור
- 5..... בול שבעים להגנה
- 6..... הפסטיבל לפולקלור בהשתתפות מזרח אירופה
- 7..... תערוכות
- 8..... לונדון 90 – הישג מרשים
- 9..... נוער בדיסלדורף, קק"ל
- 10-11..... החתמה יזומה ומעורבת בתקופת המעבר
- 12..... שימוש מאוחר בבולי מנהלת העם
- 13..... חרושת זיופים
- 14..... יודאיקה – אברהם ושרה בואתיקן
- 15..... בול לסמי דיוויס
- 16..... מאתיים שנות יהדות קנדה
- 17..... בולים לנירמול היחסים
- 18..... הפני השחור – גם במטבע
- 19..... הפלישה לנורבגיה ודנמרק והרצח בקטין
- 20-21..... יהודים – מארגני הדואר בבולגריה
- 22..... מכאן ומשם
- 23..... מכתבים למערכת, מעוניינים בחליפין

"ההצגה הגדולה" בצורת "לונדון 90" מאחורינו ונראה, שבדרך כלל, יש לנו במה להתברך.

השיפוט לא תמיד מספק את כולם, אבל "זה מה יש" ובתערוכה בהיקף של "לונדון 90", נראה שגם התוצאות שהיו שם, יראו כמספקות, (ראה תוצאות השיפוט בעמוד תערוכות).

נראה, שבין לונדון לבאר שבע, צפויות שתי תערוכות נוספות, שלנו מעורבות לא מבוטלת – האחת בדיסלדורף, תערוכת נוער, והאחרת בניו-זילנד, ובינתיים – הכל כרגיל...

ה"כרגיל" מדאיג, דוקא, לא מעט, שכן לפחות בשני תחומים היה מקום לשינויים מסוימים. בתחום ההתרחבות ישנה דריכה על המקום, שמן הראוי להרתם למשימה ביתר שאת ולהרחיב את מפת החוגים והעמותות בכל הארץ. נראה שבתחום הנוער חל מפנה ואכן צפויים חוגי נוער חדשים, שבדאי נשמע על כך בקרוב.

התחום האחר, שמעסיק באחרונה רבים, קשור במדיניות רשות הדואר והשרות הבולאי, והוא בעניין העריכים של בולי ישראל.

כללית, העריכים סבירים למדי, אך במציאות יש חריגות, כמו מיני הגליונות החריגים שמעלים את ס"ה ההוצאה לעתים במידה שקשה לשאת.

הדוגמא האחרונה – **גליון בולי פסטיבל**, שערכו הנקוב הוא 15.20 ש"ח ומנת הבולים של אותה ההנפקה הסתכמה בעשרות ואולי מאות שקלים, דבר שקומם לא מעט אספנים.

נראה לנו, שבעניין זה חשוב להתחשב בקהל הלקוחות של השרות הבולאי לכל יצא שכרנו בהפסדנו.

טקס הופעת בול הצ'רקסים בכפר נחמא

אריה לין

מעטפת זכרון לחללי מערכות ישראל

גם השנה הונפקה על ידי היחידה להנצחת החייל, מעטפת זכרון, המבטאת את גבורתם, של גיבורנו למען בטחון ישראל, בעיצוב המעטפה זכה מר שלמה רותם, גרפיקאי מתל אביב, יליד קיבוץ בית זרע.

המעטפה נבחרה על ידי ועדת שיפוט שחברה היו: יו"ר אגף השיקום וסמנכ"ל מהשהב"ט מר אריה פינק; ראש היחידה להנצחת החייל מר נעמן סחייק, יו"ר יד לבנים מר משה נצר; נציג המועצה הציבורית להנצחת החייל מר יצחק אבינועם, נציג ההוצאה לאור משהב"ט מר יצחק קמפלר ומרכזת ועדת השיפוט הגב' הרמתי לאה.

הפסוק על גבי המעטפה נלקח מקינת דוד "מנשרים קלו" (שמואל ב, א 19).

לצורך ביול המעטפה המיוחדת, משתמשת המחלקה בבול הזכרון לחללי מערכות ישראל תש"ן בערך של 0.60 ש"ח, שראה אור בכ"ב בניסן התש"ן – 17 באפריל 1990. הבול עצמו שעוצב בידי אסף ברג, מראה את האנדרטה לחללי חיל התותחנים, הניצבת במושב זכרון יעקב.

חודש יוני הוא השנה אחד היקרים ביותר בהוצאה הכספית של האספן. הופיעו 15 בולים שערכם הנקוב מסתכם ב-21.15 ש"ח הסיידה ומנת בולים ממוצעת של כל אספן תעלה בהרבה על מאה ש"ח.

בהנפקת יוני נכללו בולים בצורת גיליון זוטא שבוליו ממוקמים בצורה חריגה, כך שתהיינה הרבה ואריאציות של בולים מתוך גיליון כזה ואיש לא יוותר על מספר גיליונות שלמים, שכל אחד יעלה 15.2 ש"ח. הגיליון החריג הוקדש לפסטיבל הבינלאומי לפולקלור שיערך בחיפה. הגיליון עוצב בידי **אורה ואליהו שוורץ**.

בול בודד בן 1.5 ש"ח הוקדש למלאות 70 שנה לאירגון ההגנה ומתאר את סמל ההגנה, הפלמ"ח וצה"ל. הוא עוצב בידי **רפי דייגי ומיכה גלירציאנו**.

בול נוסף לסידרת בולים מן המניין בנושא ארכיאולוגיה בירושלים, בערך נקוב של 2 ש"ח, יופיע גם הוא בהנפקה זו וכן סידרת בולי ברכות במהדורה חדשה, הפעם עם ערך נקוב בבולים. בול ארכיאולוגיה צוייר בידי אליעזר וייסהוף ובולי הברכות בערכים של 0.90 ו-0.55 ש"ח צויירו בידי אמירה רוזנמן.

תבליט ממלוקי בבול ארכיאולוגיה

בול חדש בסידרה מן המניין יופיע ב-12.6.90 ויוקדש לתבליט ממלוקי מן המאה ה"ד. הבול בערך נקוב של 2 ש"ח עוצב בידי אליעזר וייסהוף, (במקביל יופיעו בולי ברכות, בול ההגנה ובולי פסטיבל הפולקלור). במאות ה"ד – ט"ו לס"נ, בעת שלטון הממלוקים בא"י, נבנו בירושלים עשרות מבני דת, בהם קברים, מדרשות, בתי מגורים לדרווישים, בתי מרחץ ואכסניות לעולי רגל. המבנים תוכננו ונבנו במיטב מסורת האדריכלות הממלוקית של מצרים. חלקם במימון המדינה ורבים מהם בכסף של אמירים ממלוקים שבחרו להקבר בירושלים במבנים שהקימו. תלמידי המדרשות קראו פירקי קוראן לעילוי נשמתם. **מאיר בן דב**, כותב בעלון מיוחד שיצורף לבול, כי על משקופי בנינים מגולפות אבן, כתובות הקדשה והנצחה לזיכרם ולכבודם של הבונים. לעיתים גולף במרכז הכתובת סימלו האישי של האמיר הבונה. הסמל המעוטט בגביע, המופיע בבול החדש שייך **לאמיר סעף אד דין, עט-טאז**, שהשתייך לאצולת הממלוקים במצריים. בראשית דרכו כיהן טאז כנושא הכוס בחצר השולטן. המדרשה שהקים ובחזיתה המשקוף וסימלו האישי מצוייה ברחוב השלשלת כ-150 מטר מערבית לשער השלשלת שבהר הבית. המבנה מוכר בשם "אל מדרסה את-תזיה".

בול שבעים ל"הגנה"

סיכת ההגנה לדוד מגן

בשעת הטקס לרגל הופעת בול 70 שנה להגנה, היה השר **דוד מגן** בתפקיד שר התיקשרות, או כפי שהעיר בפני המשתתפים בטקס "**הנאבק על תיק שר התיקשרות**".

הטקס המיוחד לציון בול ההגנה נערך ביום ד' השבוע בלשכת השר בתל-אביב, בהשתתפות קבוצת פעילי ההגנה וותיקיה. בין המשתתפים היו האלופים לשעבר **יוסף אבידר**, **משה כרמל** ועוזי נרקיס. בין בחירי ההגנה האחרים היו **שמואל אלדק**, **גרשום ריבלין**, **יעקב סדנן** (מנהל "בית אליהו"). **ארווין דורין**, **שאל ביבר**, **ניוטה הלפרין** (מפקדת גודד החברות), **יעקב ליזנסקי**, **רפאל ורדי**, **יוסף ורד**, **נחום סריג** ואחרים.

השר **דוד מגן** נשא נאום היסטורי על חשיבותה של ההגנה ואמר שהבול הוא הצדעה לאירגון חברי ההגנה שכל אחד מהם מהווה מופת. **עוזי נרקיס** ברך בשם אירגון ההגנה והודה על הנפקת הבול שנתאפשר דווקא בימים אלה.

י"ר מועצת המנהלים של רשות הדואר, **יצחק אלישיב**, סקר את פעולות הרשות והסיבות שהביאו להקמתה. הוא ציין שהחברה פועלת על בסיס עיסקי וריווחי וכי 4500 העובדים גאים, לדבריו, לעבוד בחברה, ושכרם גבוה בכ-25% מעמיתיהם במקומות אחרים. רשות הדואר הקדישה השנה כ-60 מיליון ש"ח לשיפוץ הסניפים וטיב השרות, אמר אלישיב. את הטקס הנחה מנהל השרות הבולאי **ינון ביילין**.

ב-12 ביוני צפויים בולים חדשים, ביניהם בול זיכרון למלאות שבעים שנה לאירגון "ההגנה". הבול צוייר בידי רפי דייגי ומינה גלי.

בבול מופיע סמל ההגנה, חרב וענף זית, שצויר בשעתו בידי **משה בר-תקווה** בהיותו מפקד המחלקות ב-1943 בג'וערה. בימינו נענד סמל זה על-ידי בוגרי קורס קצינים של צה"ל וידוע בשם – "סיכת המ"מ". הסמל שבמרכזו החרב וענף הזית המופיעים בחלקו התחתון של הבול הוא סמל צה"ל שעוצב בידי **רודולף סידנר**. בשובל הבול מופיעים שבועת ההגנה ואות ההגנה, שהוענק ב-1958 לכל מי שהיה חבר ב"ההגנה".

למי שלא ידע את יוסף נזכיר, שה"הגנה" נוסדה

ב-1920 והתקיימה עד 31 מאי 1948. בפקודת היום של דוד בן-גוריון להקמת צה"ל נאמר בין השאר: "עם הקמת מדינת ישראל יצאה "ההגנה" מן המחתרת ונהפכה לצבא סדיר. "ההגנה היתה צבא המדינה שבדרך ופעלה במחתרת כשאנשיה ומפקדיה כפופים למרות ההנהגה הלאומית הנבחרת".

- לנו מבחר בולי ישראל וחו"ל, מטבעות ושטרות
- יודאיקה ארץ הקודש
- תולדות הדואר ונושאים שונים.

בולי כחול לבן
בהנהלת א. סגל

מכירות פומביות AUCTIONS

בולים לאספנים • מכירות פומביות • יודאיקה • תולדות הדואר
AUCTIONS • STAMPS • JUDAICA
• POSTAL HISTORY

רח' המלך ג'ורג' 6, תל-אביב טל. 281023 יעוץ והדרכה ללא תשלום

חותמת זיכרון בקיבוץ לוחמי הגיטאות

ב-22 באפריל, יום הזיכרון לשואה ולגבורה, הוטבעה בקיבוץ לוחמי הגיטאות חותמת דואר מיוחדת לציון 47 שנים למרד הגיטאות. במקום פעל סניף דואר מיוחד שהיה פתוח לקהל הרחב.

גרמניה: אוסטריה: ישראל

JUNGE MENSCHEN SAMMELN GERN
ISRAEL'S BRIEFMARKEN

YOUNG PEOPLE COLLECT
ISRAELI POSTAGE STAMPS

TEUT. 55 - Ausgabe
postfrisch und
für die
Sammlung
geeignet
1990

גלויה מיוחדת, בסדרת גלויות מזכרת לתערוכות
בינלאומיות שהוצאה ע"י השרות הבולאי לכבוד היריד
והתערוכה באסן, שבגרמניה ותערוכת הנוער בדיסלדורף.

בולי ברכות עם עריכים

סידרה חדשה של שלושת בולי הברכות "מזל טוב" "להתראות" ו"באהבה", הופיעה החודש במהדורה חדשה, עם עריכים. הבולים הודפסו מן הגלילים הקיימים, בתוספת הדפסת העריכים: 55 אג, 90 אג ו-1 ש"ח.

הפסטיבל לפולקלור בהשתתפות מזרח אירופה

הפסטיבל הבינלאומי לפולקלור יערך בהשתתפות מדינות דרום אמריקה, אסיה, אפריקה, ואירופה כשחלקן של מדינות מזרח אירופה רב למדי. כאמור, לפסטיבל הוקדש גיליון, כששני בולים ממנו הם הציור המרכזי המתאר את שמחת הקרנבל. הפסטיבל שיערך בין ה-4 ל-12 באוגוסט יציין מלאות 20 שנה לקיומו של האירגון הבינלאומי לפסטיבלים וסיים סידרה של פסטיבלים בעולם כולו.

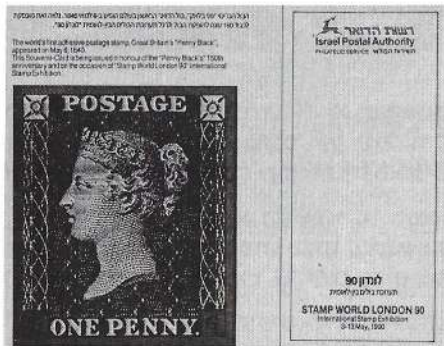

בפסטיבל הקרוב יתווסף מימד חדש, מוסיקלי - קונצרטים למוסיקה וזמר מפולקלור העמים. יערכו שלושה קונצרטים בהשתתפות 12 תזמורות עממיות. פותחת את הפסטיבל תזמורת מחול וזמר, בה נוטלים חלק נציגי כל המדינות המשתתפות בנוכחות שרי ממשלה ואורחים מחר"ל. במשך הפסטיבל יתקיימו ברחבי חיפה מופעים רבים באולמות סגורים בשכונות העיר.

"לונדון 90" – הגדולה בתערוכות בולים

הדוכן הישראלי ביריד העולמי

היריד הבולאי העולמי ה-8 שהתקיים בימים אלה בעיר המערב-גרמנית אסן זכה להצלחה אצל רבבות מבקרי וסוחרים, שהציעו בו בולים מכל מה שמכיל הקטלוג. בין 124 המדינות והשטחים המנפיקים בולים היתה ישראל מיוצגת גם הפעם על-ידי סוכנת השירות הבולאי שלנו בגרמניה, אן בהרנדט. הדוכן הישראלי בניהולה משך אלפי סקרנים, שגם ביקשו את החותמת הישראלית המיוחדת לכבוד היריד ודגלונים.

גלויות מזכרת ישראלית ל"לונדון 90".

כלית מרוצה בהרנדט מהצד העסקי ביריד ומן ההתעניינות הבלתי-נלאית, בבולי-ישראל ונושאים הייחודיים. מאידך, נתפסה להרהורים נוגים על עתיד התחביב. אומנם, מבין חמשים מיליון אספנים המצויים בעולם, מצויים במערב-גרמניה בלבד כעשרה אחוזים. זהו השוק הגדול ביותר לבולים וחומר בולאי, שמחזורו השנתי מגיע לשני מיליארד מארק, היינו יותר מאשר השוק האמריקני.

אגב, המחיר הגבוה ביותר ששולם אי-פעם בעד בול בודד הושג במכירה פומבית בגרמניה – 2.6 מיליון מארק בעד מכתב עם בול של דוכסות באדן, שבטעות הודפס על ניר ירוק במקום וורוד.

הצרה כיום, שהנוער "הטוב" מתרחק מן הבולאות, כי ענפי ההתעניינות שלו מגוונים יותר מאשר בעבר. לפי כך יש לעשות הכל כדי לספח את התחביב בקרב דור-ההמשך. אם אכן מעוניינים שיהיה המשך, מבחינה טכנית, כבר מוכנות רוב הנהלות הדואר לוותר על הנפקת בולים. ההתקדמות לקראת דואר שכולו אלקטרוני עוד מחריפה את המצב. מי אם לא הנוער יירש את האוצרות שהצטברו במשך 150 שנות קיום בול-הדואר? האמנם יהפוך הבול לאובייקט להשקעה בלבד? ש. שמגר, ידיעות אחרונות

לכבוד התערוכה הונפקו בעולם הרבה פריטים בולאיים. ישראל הקדישה גיליון מזכרת לתערוכות "לונדון 90" (גיליון אומנות של ארדון). אצלנו הוטבעה גם חותמת מיוחדת עם תעתיק הבול הבריטי הראשון ומספר אספני ישראל נטלו חלק בתערוכה (ראה מאמר מיוחד).

במדינות שונות הופיעו בולים וגיליונות מזכרת לכבוד היובל וצפוי שפע בולים בנושא זה.

מדליות לישראלים ב"לונדון 90"

תשעת האספנים הישראלים שהשתתפו בתערוכת הבולים העולמית "לונדון 90" צוינו במדליות זהב וכסף. עד כדי מדליות זהב גדולות וסיווג באגף כבוד מיוחד.

ד"ר עימנואל אילן ונחום קפלן, שהציגו רפואה בבולים ואתיופיה, צוינו במדליות זהב גדולות וסווגו במדור כבוד מיוחד.

יוסי חכמי הציג בולי פרס וצויין במדליית זהב גדולה;

ד"ר אדי לייבו הציג בולי המנדט הבריטי וצויין במדליית זהב;

עו"ד אלי ובר הציג בואריה וצויין במדליית זהב; **עו"ד צבי סלנט** הציג בולי אלבניה וצויין במדליה מזהבת גדולה;

נחום קפלן (תצוגה שניה) – דואר אוויר של אתיופיה – מדליה מזהבת גדולה;

ב. נסטיטר-תערוכות – מדליית כסף גדולה;

זאב ברק הציג בריטניה וצויין במדליית כסף.

"לונדון 90" – הישג מרשים

מאת אלי זבר

אלי זבר – קומיסר ישראל ב"לונדון 90"

בשימוש, כיוון שנשרף לפני כמאה שנה ושופץ רק לפני כשנתיים.

"אלכסנדרה פלס" שמו של הארמון על אחת הגבעות המשקיפות על חלקים גדולים של לונדון, השרה אווירה מיוחדת במינה על מבקרי התערוכה והתערוכה היתה ממש חגיגה של הבולאות המסורתית.

כל מדור הכבוד הוקדש לחגיגת הפני השחור במדור הכבוד סודרו פרטי אוספים השייכים למלכה, מוזיאונים ואספנים פרטיים בצורה שנתנה אחידות וביטוי לתקופה וסיפור מלא על התהוותו של הבול הראשון (בניגוד למסורת של תצוגות נפרדות של הגופים המוזמנים). במדורי תחרות היו הרבה מאוד אוספים קלאסיים. כ-3,000 מסגרות במדור התחרותי, זה מעט מאוד בתערוכה עולמית גדולה.

ב"לונדון 80" היו יותר מסגרות בתחרות וב"פילקספרנס", בפריס, היתה כמות כפולה. זו בודאי הסיבה שבפריס היו לנו 17 משתתפים ובלונדון רק 9. בתערוכה יוקרתית כ"לונדון 90" אפשר לראות בתשעת האוספים הישראליים הישג מכובד והוכחה חד משמעית לטיב התצוגות שלנו. תוצאות השיפוט של אספנינו הן מרשימות ביותר בהתייחס לעובדה שהיתה תחרות קשה ביותר, ואוספים רבים ירדו לדרגות לאומיות. בתום התערוכה נערך קונגרס הפי"פ בו נבחר **מר ג'טיה** מהודו לנשיא הפדרציה הבינלאומית – פי"פ, אנו שולחים מכאן איחולי הצלחה לנשיא החדש. בקונגרס עצמו דנו שוב בתקנות החדשות לגבי שיפוט בתערוכות והנחיות לאספנים כיצד לבנות אוסף לתצוגה. אחד החידושים שהוחלט עליו בקונגרס הוא חובת משלח דף הפתיחה של האוסף להנהלת התערוכה, למען יועבר אל השופטים זמן סביר לפני פתיחת התערוכה. נקבע שיחד עם טופס הרישום יישלח גם דף הפתיחה של האוסף.

בהזדמנות אחרת נביא בפני קוראינו החלטות אחרות שנתקבלו בקונגרס בלונדון.

כותב שורות אלה השתתף ב"לונדון 90" כקומיסר ושני נציגים ישראלים אחרים היו ד"ר אדי ליבו ויעקב שבתאי.

עם בואי לתערוכת "לונדון 90" נזכרתי בסיפורו המפורסם של צ'רלס דיקנס שהתרחש בתקופת המהפכה הצרפתית בין **לונדון לפריס...**

האקטואליזציה מובנת, שכן העובדה שתערוכת "לונדון 90" היתה התערוכה העולמית שהתקיימה שנה אחרי "פילקספרנס 89", גם היא תערוכה עולמית וגם היא גדולה ומרשימה, כיאה לחגיגות 200 השנה למהפכה. "פילקספרנס 89" היתה בין האירועים הרשמיים בחגיגות לציון המהפכה וכל שהתרחש בתערוכה היה לו ציון מיוחד ואופייני עם הרבה נוסטלגיה לתקופה, וזאת בשל הביגוד המיוחד של תקופת המהפכה, עם הרבה תמונות של גיבורי המהפכה, זיקוקי דינור, לואי ה-14 ועוד ועוד.

באווירה הזאת נזכרתי ב"לונדון 90", כי גם האנגלים השתדלו לשוות לתערוכה מעמד של יובל ה-150 לבול הראשון וכל המאפיין את התקופה הנ"ל.

כל אירועי התערוכה הונחו והושפעו מן המאורע ההסטורי שלפני 150 שנה ושחשיבותו נכרתה עמוק בתולדות הבולאות העולמית עד עצם היום הזה.

בטקס הפתיחה, למשל, הופיעו דוורים במרכבת דואר ישנה מלפני 150 שנה (!) (באדיבות המוסיאון הבולאי).

בטקס הופיע לא אחר **מסר רולנד היל**, ממציאו של הבול הראשון מלפני 150 שנה, שגולם ע"י שחקן מקומי, שאף פתח רשמית את התערוכה, וברך את המשתתפים.

גם קבלות הפנים במסגרת התערוכה היו בצל תקופת "הפני השחור" ונערכו במסגרת התערוכה בעוד שהצרפתים נתנו ל"פילקספרנס" צבע, קצב וזיקוקי דינור – נתנו האנגלים ל"לונדון 90" הרבה מסורת ונוסטלגיה. עצם קיומה של התערוכה בארמון ששופץ לאחר שהיה כ-100 שנה לא

ד"ר אלי ליבו ויעקב שבתאי – נציגי ישראל

ארבעת הימים – בקס"ל

גליון מזכרת חגיגי, בן ארבעה בולים הופיע בימים אלה בהוצאת מפעל הבולים של קס"ל. הבולים עוצבו בידי א. וייסהוף והם ללא עריך וללא שובלים.

ארבעת הימים הם: הים התיכון, ים המלח, ים כנרת וים סוף.

חומת ברלין הנופלת – בסמואה

ד"ר יוסף ואלד

מכירות פומביות של
בולים, מעטפות
ואמצעי תשלום

PUBLIC AUCTIONS
ISRAEL and HOLYLAND
SPECIALIST
Dr. JOSEF WALLACH
P.O. BOX 1414 REHOVOT
Phone 08-467274, 461010

תערוכת נוער בין לאומית בדיסלדורף

בחודש יוני השנה, בין ה-20 ל-24 בו, התקיימה בדיסלדורף תערוכה בין-לאומית של נוער שוחר בולים. בתערוכה 444 תצוגות ב-1842 מסגרות מ-37 ארצות, כולל ישראל.

בתערוכת הנוער בדיסלדורף תהיה השתתפות ניכרת של ישראלים. בתערוכה יטלו חלק שבעה בני נוער, בליוויית מספר מבוגרים, בעיקר הורי המציגים.

המציגים הם:

רן ואבי וובר – יציגו בולי בבריה

גיא שיפטן – תולדות הספנות

שי שבתאי – ציירות

יריב אברהם – ספורט

טלי ארגוב – נתניה בבולאות

ל. שוארץ – בעלי חיים

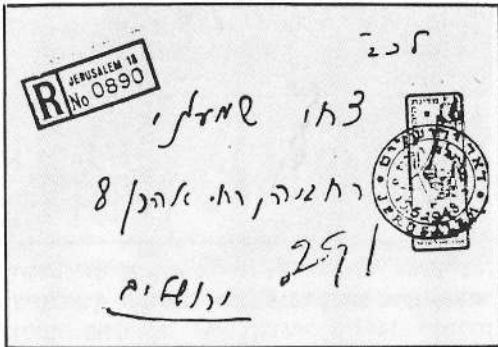
מטעם ועדת הנוער ילווה את הקבוצה מוטי קרמר האחראי על נוער בהתאחדות בולאי ישראל.

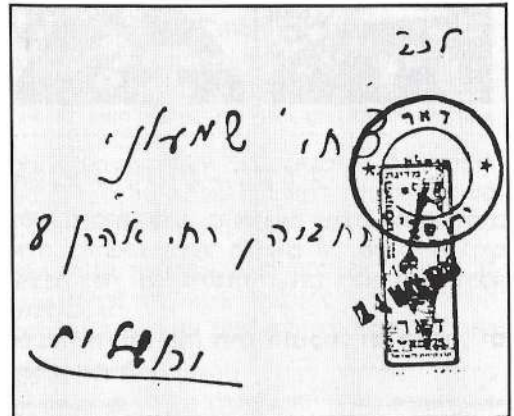
מדליה בתצוגות רכבות

בעיר בארי שבאיטליה ננעלה לא מכבר תערוכת בולים מיוחדת של "רכבות בבולים" זו היתה תערוכה בינלאומית של עובדי רכבות בשם "פרפילקס 90" בה השתתף גם אהרון רוטמן מחיפה, גימלאי רכבת ישראל, שיזם בארץ חוג מיוחד של אספני בולי רכבות. רוטמן צויין בתערוכה זו, שנערכה בחסות פי"פ – הפדרציה הבינלאומית לבולאות, שר הדואר האיטלקי וראש עיריית בארי, במדליה ברמה של ארד מוכסף.

מאת אריה לין

בולי מנהלת העם שהיו בשימוש בתקופת המעבר במלחמת השיחרור ב-1948 הן עובדה קיימת בתולדות הדואר של ארץ ישראל. יש, בדרך כלל, שפע דברי דואר עם בולי הקרן הקימת לישראל שהיו בשימוש דוארי בתקופה זו, אולם באותה מידה יש משום מה "סרבנות" לקבל "לשורותינו" את כל דברי הדואר שנשטמרו מן התקופה ההיא ורק את אלה שעברו תהליכי דואר בדוקים שלא ניתן לראות בהם דברי דואר שנעשו במתכוון, לצורכי פילטליה בלבד.

בעניין זה צריך להכיר בשתי עובדות:

1. קיימים מכתבים "תמימים" שאין עליהם כל סימן שאכן עברו את תהליכי הדואר המקובלים.
2. קיימים מכתבים "רשומים", שאין כל ביטחון שלא נעשו במתכוון, מטעמים פילטליים, על אף שיש עליהם כל הסימנים של דואר "תמים".

העובדות הללו נכונות לגבי כל דואר אבל לגבי תקופת "מנהלת העם" יש להערות הללו משנה חשיבות, שכן הדואר מן התקופה הנדונה הוא מבוקש ומהווה חומר תצוגתי מקובל.

המסקנה המתבקשת, לדעתי, משני נתונים הללו צריכה להיות כדלהלן:

- א. כל פריט דואר "כשר" לבולאות באם יש עליו כל המרכיבים החלקיים והמקובלים במקום ובתקופה (ביול נכון מבחינת התעריפים, שימוש בבולים מתאימים ומקובלים בתקופה וכדומה).

- ב. אין לפסול דבר דואר שיש בו האיפיונים שפורטו בסעיף א' גם אם נעשו במתכוון לצרכים פילטליים.

אגב, בעניין התעריפים יש לנהוג זהירות בקביעת "כשרותם" של דברי דואר מתקופת מנהלת העם, שכן בתקופה זו היה שימוש בבולי קק"ל, כמעט ללא

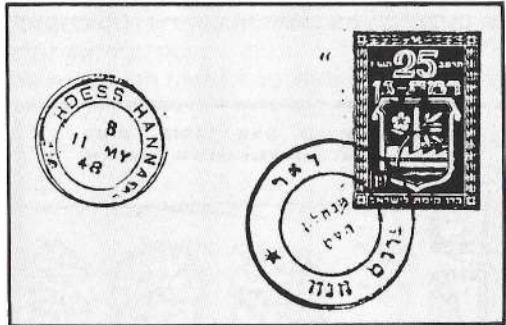
אכן, יש הבחנה בפילטליה בין דברי דואר "תמימים", כאלה שנשלחו כדברי דואר לכל דבר ועברו את תהליכי הדואר המקובלים, כמו החתמה, מיון וחלוקה (דואר כזה עבר, בדרך כלל, תהליך שהשאיר סימן היכר כלשהו שיעיד שאכן זהו דואר שנשלח ב"תמימות") בניגוד לדברי דואר – מעטפות וגלויות, שהוחתמו במועד מסוים, בחותמת מסוימת ולא נשלחו לכתובת כלשהי.

כמובן שדברי דואר "רשומים" פטורים מהוכחות שאכן עברו את תהליכי הדואר המקובלים, שכן עצם ה"רשום" הוא הוכחה מספקת שהמדובר בדבר-דואר אמיתי. בדרך כלל זה נכון, אך לא תמיד.

כולנו יודעים, שאמנם קיימים שני סוגי דואר – כזה שעבר ב"תמימות", הן כדואר רגיל והן כדואר "רשום" אך באותה המידה, כולנו יודעים שהרבה דברי דואר נשלחים בתמימות ולא זוכים בכל סימון יוצא דופן שיעיד שאמנם דבר הדואר הוא פוסטאלי לכל דבר.

גם דברי-דואר "רשומים" הם תופעה ידועה בבולאות, שקלטה מכתבים "רשומים" ועשויים מראש ומשוחחרים ע"י השולח ולא ע"י הנמען, כפי שמתבקש במקרה של דואר "רשום".

הבחנה בתעריף. כתב שורות אלה יכול להעיד שבהרבה מקרים נשלחו דברי דואר "תמימים" ללא כל הבחנה בתעריף הדואר, כך שכל דברי הדואר שהוחתמו "למזכרת" דומים בכל לדברי דואר שעברו את תהליכי הדואר.

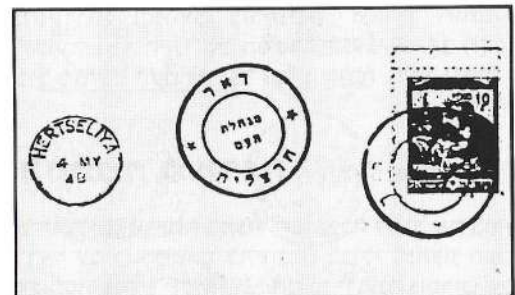

היוצא דופן בפרשת הדואר של "מנהלת העם" הם המכתבים שיש עליהם החתמה כפולה – זו של דואר מנהלת העם ולצידה חותמות מנדטוריות.

במקרה זה קיימת הבחנה, נדמה לי, ברורה למדי: ישנם מכתבים שמבילים בשני סוגי בולים – מנדטוריים וקס"ל וגם חותמות המנדט ומנהלת העם עליהן וזאת בצורה תמימה ומקריית שניתן להבחין.

במקביל ישנם דברי דואר עם בולי קס"ל ועליהם חותמות מנדטוריות, שבמקרים רבים גם הם נעשו בתמימות. הצורה הנוספת המאפיינת את התקופה, היא החתמה כפולה מכוונת, כלומר בולי קס"ל ו/או בולי המנדט ועל גבי המעטפה חותמת מנהלת העם ולצידה חותמת מנדטורית עם תאריך.

מכתבים כאלה הם ללא ספק "תעשיית מזכרות", וזה אומנם דוקומנטרי ומעניין, אך לא דוארי(!).

עובדות ומספרים

עם התקרב מועד סיומו של המנדט הבריטי על ארץ ישראל ב-14 במאי 1948, התחילו שלטונות הדואר המנדטורי בחיסול שירותיהם לציבור בכל רחבי המדינה.

הודעה לקהל מה-13 באפריל 1948 מכריזה על סגירתם ההדרגתית של משרדי הדואר:

ב-15 באפריל 1948 יסגרו כל סוכנויות הדואר. ב-30 באפריל 1948 יסגרו כל משרדי הדואר בישובים הקטנים וכל סניפי הדואר בערים הגדולות.

ב-5 במאי 1948 – יסגרו משרדי הדואר הראשיים בערים הגדולות – ירושלים, תל-אביב, חיפה, יפו.

בכדי למנוע תוצאות פעולה, זידונית זו ולהמשיך לקיים שירות חיוני ביותר, פירסמה "מחלקת הדואר, הטלגרף והטלפון", של הסוכנות היהודית לארץ ישראל והוועד הלאומי לכנסת ישראל, ב-25 באפריל 1948 את "החוזר מס' 1" שלה בנדון.

החוזר קורא לכל עובדי הדואר להשאר על משמרתם, להמשיך בתפקידיהם ובמתן השירותים לציבור כמקובל. לבילוי דברי הדואר ישמשו בולי קרן הקימת לישראל ובולי כופר הישוב, שימכרו לקהל באשנבי הדואר החל מה-1 במאי 1948 ועד ל-15 בו.

הסוכנות היהודית לארץ ישראל רכשה מהקס"ל את מלאי הבולים שהיה במחסניה בתל-אביב, חיפה וירושלים. בתל-אביב וחיפה היו הבולים מדגמים רבים ובעלי ערך נקוב שונה ורק בירושלים היו הבולים מדגם אחד, "מדינת היהודים" בלי ציון ערך ובשלושה צבעים.

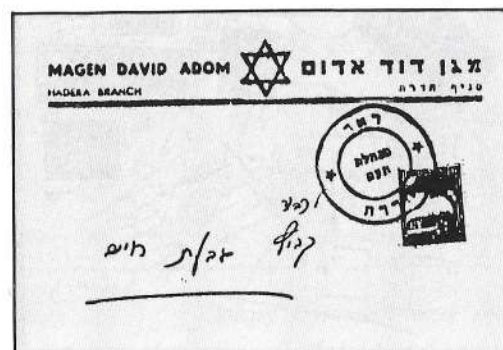
על כל הבולים האלה של הקס"ל הוטבעה בהדפס רכב המילה "דאר" ובירושלים עם תוספת של ערך נקוב. בתל אביב השתמשו בחותמות גומי הנושאות את המילה "דאר" באותיות דפוס רגילות. ההטבעה נעשתה ביד והשתמשו בכריות צבע סגול או אדום.

בחיפה היתה החותמת ממתכת ונשאה את המילה "דאר" בתוך עיגול באותיות מסוגנות. ההטבעה נעשתה ביד, בצבע שחור בלבד.

בירושלים נעשה הדפס-הרכב במכונת דפוס ובסידור אותיות דפוס של המילה "דאר" וערך נקוב של 5, 10 ו-25 מא". היו שלושה סידורים שונים.

הבולים שהוכנו בתל-אביב נשלחו לכל משרדי הדואר במרכז הארץ, דרומה וגם צפונה.

הבולים שהוכנו בחיפה נשלחו למשרדים באיזור חיפה ובצפון בלבד.

השימוש המאוחר בבולי מנהלת העם – ירושלים 1948

מאת יעקב צחור וס. רוטמן

אם בולי מנהלת העם אמורים היו לשמש רק בדואר מקומי, ידועות לפחות 4 מעטפות שנשלחו לחר"ל ונתקבלו ללא דרישת דמי דאר (ראה המכתב עם תו דואר אוויר).

המעטפה מצביעה אפילו על שימוש מאוחר יותר – היא בוילה ב-15 מיל, המחיר של מכתב רגיל באותה תקופה, כשהביול מורכב מ-5 מיל דואר עיברי ו-10 מיל של בול קק"ל – ירושלים (פלורי מס' 86). על שני הבולים חותמת ישראלית עם התאריך 18/7/1949 (!!!) בול-מנהלת העם הירושלמי לא נתקבל, ועל המעטפה היתה דרישה לתשלום קנס של 20 מיל אך כיוון שהמכתב היה מיועד למשרד העבודה בממשלה, הקנס לא שולם.

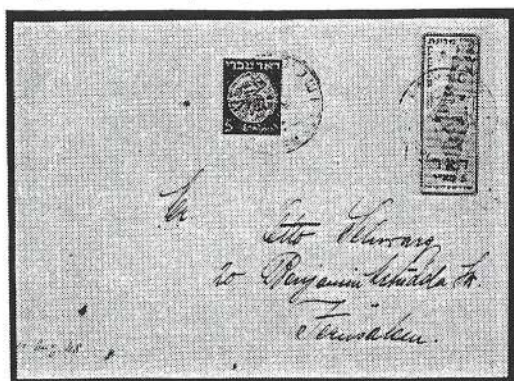
ידועה מעטפה אחרת שנשלחה מחיפה לירושלים ב-12/10/50. גם כאן ביול משולב – 10 מיל מבולי מטבע (הוצאה שלישית) ו-5 מיל בול מנהלת העם ירושלמי. שניהם מוחתמים. הנמען היתה הסתדרות המורים בירושלים. תאריך חותמת ההגעה בצד השני של המטפה 14/10/1950 (!) – בול מנהלת העם נתקבל מתוך סיבה בלתי ידועה.

החתמה מעורבת / המשך מעמ' 11

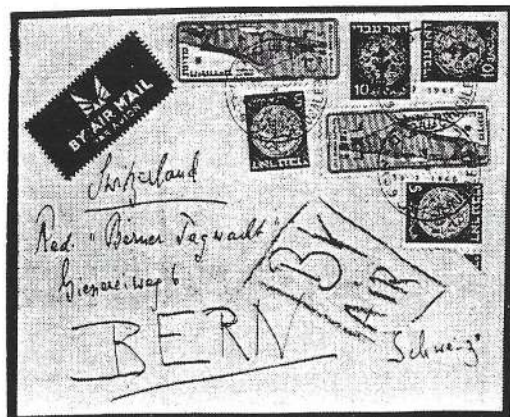
ירושלים, שהיתה במצור ולא יכלה לקבל את בולי "דאר עברי" המשיכו להשתמש בבולי מנהלת העם עד לסוף חודש יוני 1948, אם כי ידועים מקרים של שימוש בבולים כאלה זמן רב אחרי התאריך שנקבע ואפילו נמצאו מכתבים עם תאריכים ב-1950, הרבה אחרי הופעתם של בולי ישראל מן המניין.

ירושלים היתה במצור ולכן בוליה שימשו רק אותה. במרוצת הימים התלכדו המוסדות הלאומיים "למנהלת העם" ובמסגרתה פעלה "המנהלה של הדואר, הטלפון והטלגרף".

מאז ומתמיד היה משהו מיוחד בבולי ירושלים המקומיים מסיבה כלשהי, שרותי הדואר התייחסו אליהם בצורה שונה מזו של כל התוויות מתקופת מנהלת העם. אף על פי שהכוונה היתה להשתמש בבולים אלה עד אשר יופיעו בולי דואר רגילים, השימוש בהם נמשך עד לחודש ספטמבר. בולי דואר עברי הגיעו לירושלים ב-20/6/48. השימוש בבולי קק"ל היה צריך, אם כן, להפסק החל מתאריך זה. לפנינו מעטפה שנשלחה לכתובת בירושלים, מבולת ביול מעורב של בול דואר עברי בן 5 מיל ו-5 מיל בול קק"ל ירושלים והחותמת – מ-11/8/48. באותה תקופה, דמי משלוח מכתב היו 10 מיל. אין בקשה לתוספת מחיר ע"ג המכתב, פרושו של דבר שהתוויות (בול מנהלת העם) נתקבלה כדת וכדין.

היתה מבוכה רבה כיצד להתייחס לבולי מנהלת העם המקומיים האלה, גם בין פקידי הדואר. פלורי מזכיר במחקריו (עמ' 41) 2 מעטפות עם "מקומיים" ירושלמים כשכל אחת טופלה בצורה אחרת ע"י שרותי הדואר – בול מקומי שהוטבע עליו התאריך 9/9/48 לא נתקבל בירושלים וחויב על כך בדמי דאר. מעטפה אחרת, עם תאריך 24/9/48, נתקבלה בירושלים, אבל נתבע עליה קנס בחיפה.

חרושת זיופים

אין זה סוד שתעשיית הזיופים אינה פוסחת גם על אזורינו והרבה מאוד מן החותמות הקלאסיות של ארץ הקודש אכן מזויפות.

העתונות הבולאית מפרסמת באחרונה ממצאים על שורה ארוכה של חותמות שנמצאו מזויפות. בין החותמות הרבה מאוד מן התקופה העות'מנית של משרדי דואר זרים בארץ הקודש ואף הדפס הרכב "דואר" בבולי קק"ל.

אליזבת
חבריה
נאבלס
נאבלס

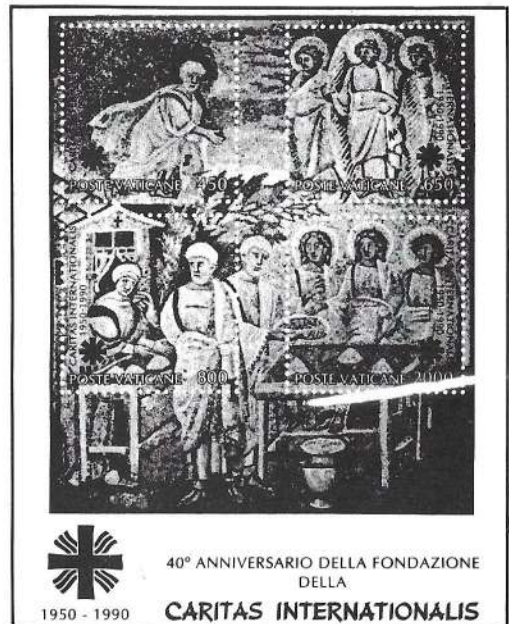
חבריה
נאבלס
נאבלס
נאבלס

Many Ottoman and some Mandate and Interim (1948) forgeries of Holy Land postmarks recently discovered. (Reduced).

אברהם ושרה – בואתיקן

דואר הותיקן כיבד זה עתה מלאות 40 שנה לייסוד "קאריטס אינטרנציונליס" – קונפדרציה של 120 חברים של אירגונים עצמאיים שתפקידם להפיץ "עזרה וצדק סוציאלי-חברתי בעולם". לרגל האירוע הונפקו 4 בולים בנושאים שונים עם הקדשה ל"קאריטס אינטרנציונליס" 1950-1990.

ציורי הבולים נלקחו ממוסאיקה שבבסיליקה "סט. מרי מייג'ור" ברומא, והם ללא ספק, ימצאו את דרכם לאלבומי אספני "יודאיקה", שכן הם מראים לא פחות מאברהם אבינו ושרה אימנו... הבול בערך נקוב של 450 לירות מראה את אברהם אבינו; בערך – 650 לירות מופיעים שלושת המלאכים המבשרים את הולדת יצחק, בין השאר; 800 לירות – אברהם ושרה ואילו הבול בערך הגבוה של 2000 לירות מראה את שלושת המלאכים יושבים ליד שולחנו של אברהם. נוסף לבולים הופיעה גם דפית זיכרון המראה את כל המוסאיקה הידועה יותר כ"הכנסת האורחים של אברהם" המבוססת על ספר בראשית פרק י"ח, פס' 5-1. בחלקה העליון של המוסאיקה נראה אברהם יוצא לקראת המלאכים (לאחר החזון) ומביע הכנסת אורחים, ובחלקו התחתון – שרה לשה בצק להכנת הלחם אותו מציע אברהם לאורחיו. מאחורי אברהם נראים אלוני ממרא. אירגון ה"קאריטס" מחולק ל-6 איזורים גיאוגרפיים – (אפריקה, המזרח התיכון וצפון אפריקה, אירופה, אמריקה הצפונית, אמריקה הלטינית ואסיה –

אוקיאניה), והוא פעיל ביותר מ-120 מדינות בעולם כולו. "לקאריטס אינטרנציונליס" יש משלחות קבועות במוסדות האו"ם השונים והוא עומד בקשר הדוק עם הצלב האדום ואירגונים הומניטריים בינלאומיים אחרים. אכן, הותיקן תרם לאספני "יודאיקה" סידרה מעניינת ביותר, שכן המדובר בתמונות המבוססות על התנ"ך ולא כמקובל בהרבה בולי "בייבל" המבוססים על מוטיבים מן הברית החדשה. להלן הפסוק התנ"כי: **"וירא אליו באלוני ממרא והוא יושב פת האוהל כחם היום. וישא עיניו וירא והנה שלושה אנשים ניצבים עליו וירא וירץ לקראתם מפתח האוהל וישתחו ארצה. ויאמר אדוני, אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך וקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ ואקחה פת לחם וסעדו ליבכם אחר תעבורו כי על כן עברתם על עבדכם: ואמרו כן תעשה כאשר דברת."**

• • •

בולי יודאיקה תמיד באופנה ואספני "יודאיקה" שמחים לא מעט עם הופעת בולים בנושאים שאפשר לשייכם ל"יודאיקה".

באחרונה התבשרנו על כמה פריטים בתחום זה, ונזכיר אחדים בקצרה לתועלת האספנים.

אוסטריה – חתן פרס נובל, **אלפרד פריד**;

ברית-המועצות – בול אחד מתוך סידרה בת 15 בולים עם פסל לזכר הנופלים במלחמת העולם השנייה פרי יצירתו של הפסל **זעיר אזגור**.

גרמניה המזרחית – הסופר העיתונאי, ממוצא יהודי **קורט טוכולסקי** (שמו הופיע גם בחותמת יום ראשון);

גרמניה המערבית – המשורר היינריך היינה (שיר שלו מופיע כרקע לבול דיוקן של המלחין פ. זלכר אינו יהודי);

דרום אפריקה – סידרת בולי התפתחות הכתב שבסיפור הרקע הוזכר הכתב העיברי.

הונגריה – בול עם דיוקן מתרגם התנ"ך גספר קארולי (תנ"ך קארולי). לבול צורף שובל עם שער התנ"ך של קארולי.

מאלאגש – פסל דוד של **מיכאל אנג'לו**;

פאראגווי – **אסתר המלכה** בסידרת בולי אומנות.

פולין – הצייר היהודי ארתור נכט שמופיע בבולי אומנות של פרחים כששמו הפולני מודפס בבול: **סטפן נכט סמבורסקי**.

סט. וינסנט שחקני כדורת הנק ברימברג, רוד קארו (כושני) וסנדי קאפקס.

בול לסמי דיוויס

כבר במארס השנה, זמן מה לפני מותו של הבדרן האמריקאי הנודע, **סמי דיוויס**, הנפיקה טנזניה, שבאפריקה, סידרת בולים וגיליונות מזכרת לכבודם של בדרנים שחורים, בדרך כלל מן השורה הראשונה, ביניהם סמי דיוויס שבינתיים הלך לעולמו.

הבדרנים להם הוקדשה הסידרה הם: **מרים מקבה**, ילידת דרום אפריקה: הסקסופוניסט הקרמוני **מנו דיבנגו**, הזמר הניגרי **פלה**; **סמוקי רובינסון**, זמר יליד דטרויט; הזמרת **גלדי ניט** מאטלנטה; **אדי מורפי**, קומיקאי הוליוודי מפורסם, יליד ברוקלין; **סטיב וונדר**, הזמר העיוור **וסמי דיוויס**, יליד הרלם שהתגייר ומת כיהודי.

מקס היימנס - בצרפת

בול דיוקן חדש של צרפת הוקדש למקס היימנס, יהודי, ממסדי "אייר פרנס" וידיד ישראל ו"אל-על".

האמנם, סוף לשובלים באוסטריה

בהתאם לקומוניקט של משרד המסחר והתקשורת האוסטרי מן ה-27.2.1990 השובלים עם בולים שהשתמשו בהם יזמים פרטיים לכל מיני הדפסות פירסומות, יהיו להבא מכוסים בסמל דואר אוסטרי, בצורת 6 שופרי דואר במעגל.

הדבר יכנס לתוקפו עם החלפת הצילינדר (גליל ההדפסה) בבית הדפוס הממלכתי. כיוון שובלים בערכים מסויימים נמצאים בשימוש נדיר, לא יהיה צורך בהחלפת הצילינדר המדפיס שלהם ולכן יש לצפות ששובלים ריקים עדיין יהיו זמן רב. כמובן שרק הערכים הגבוהים ביותר, 20, 50 שילינג יימכרו עם שובלים ריקים למטרות פרסומות אך זה יהיה תחביב יקר למדי.

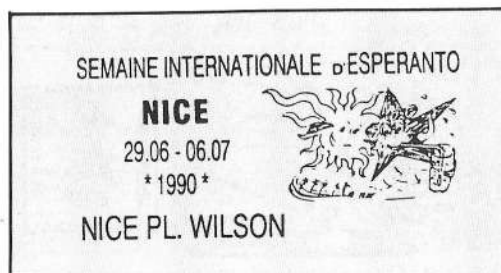

דיוויס עלה על קרשי הבמה בגיל 3 והתפרסם כרקדן-זמר-בדרן-שחקן בסרטים "פורגי ובס" של גרשווין ויחד עם פרנק סינטרה וקבוצתו, בתכניות טלוויזיה ובשירת "מקי סכינאי" מתוך האופרה בגרוש של ברכט-ווייל. נשואיו לשוודית מאי בריט היכו גלים בכל העולם, כמו יהדותו, אליה עבר לאחר תאונת דרכים קשה כאות הוקרה לשחקן הותיק טוני קורטיס היהודי, שעזר לו רבות בהתאוששות. סמי דיוויס נהג לאמר: **אני כושייהודי וחצי עיוור** (בעקבות התאונה), מה עוד דרוש לי?...

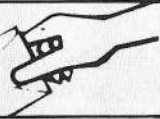
עם הסידרה הופיעו גם שני גיליונות זיכרון שהוקדשו לביל קוסבי ("משפחת קוסבי") והזמר המולטי-מיליונר - **מייקל ג'קסון**.

שבוע אספרנטו בצרפת

בניס שבצרפת יתקיים השנה מפגש אספרנטיסטים, במסגרת שבוע אספרנטו בין-לאומי. דואר צרפת יטביע חותמת מיוחדת לרגל המאורע ואולם לא מוזכר בה שמו של ממצאה של השפה הבין-לאומית, האספרנטו, ד"ר אליעזר זמנהוף היהודי.

**הכתבים
למערכת**

**נשיאי ישראל על בולי ארצות
אמריקה הלטינית**

ברצוני להשלים את הכתוב בירחון מס' 3-4 (מרס - אפריל 1990), בעמוד 14 - במידע נוסף, כדלהלן: "בעת סיורו ביבשת אמריקה הדרומית, בקיץ 1966, ביקר מר זלמן שזר, נשיאה השלישי של מדינת ישראל, בנוסף לאורוגוואי, בעוד מדינה ידידותית, והיא ברזיל.

הדואר של ברזיל כיבד את האירוע בהוצאת בול מיוחד, שעליו מופיע דיוקנו של נשיאנו. הבול יצא לאור ב-18 ביולי 1966. ואף חותמת מיוחדת הוכנה בהזדמנות זו.

ראוי להזכיר שבעת ההצבעה באו"ם, בכ"ט בנובמבר 1947, ניהל את הישיבה המכרעת, בתור נשיא עצרת האומות המאוחדות באותה עת, נציג ברזיל אוסנולדו ארניה (ARANHA) והודות לגישתו האוהדת לשאיפותינו, נתאפשרה ההצבעה הגורלית ונתקבלה ההחלטה על חלוקתה של ארץ-ישראל המנדטורית, קרי על הקמת מדינתנו.

**צבי לוקר
ירושלים**

אוסקר ליברייך - בגרמניה

מ. צוקרמן מגבעתיים הפנה תשומת לבנו לכמה פריטי יודאיקה, שעשויים לעניין את הקוראים:

בהונגריה הוטבעה חותמת זכרון חדשה עם דיוקנו של אליעזר זמנהוף, ממציא שפת אספרנטו.

היוש אלפר (1887-1955), יו"ר ההתאחדות ההונגרית לכדורגל ומומחה לתיכנון אצטדיונים לספורט. צויין במדליית זהב ראשונה בשחיה באולימפיאדה ב-1896. לזכרו הוטבעה בהונגריה גלוית דואר.

אוסקר ליברייך, פרמקולוג ופרופסור באוניברסיטת ברלין, שעשה פריצת דרך בשימוש בחומרי הרדמה ומשחת לנולין. הופיע בחותמת דואר במערב גרמניה.

ליצחק און, רחובות - בעולם הופיעו בולים רבים בנושא איינשטיין שברובם מצויים על גבי מעטפות דואר, אולם לא יודעים לנו סטיות ושגיאות דפוס עם בולים כאלה, פרט לכמה סטיות ניקוב בבולי איינשטיין של הקס"ל.

זמן רב לא הופיע בקנדה בול דואר שאפשר היה לצרפו לאוסף "יודאיקה" ולמען האמת אין הרבה בולי קנדה בנושא זה.

גם הבול שהופיע שם בימים אלה אס-כי הוצמד לאירוע יהודי היסטורי בקנדה, ספק אם ייזכר בהיסטוריה הבולאית כבול "יודאיקה" מיוחד.

המדובר בבול חדש בן 39 סנט שהוקדש למולטיקולטורליזם של קנדה והוצמד ליום פתיחתה של תערוכה הסוקרת מלאות 200 שנה ליהודת קנדה.

דואר קנדה הפיץ חוזר מיוחד להופעת הבול ובו מוזכרים יום פתיחתה של התערוכה - 5 בפברואר 1990, והקדשת הבול בנושא מולטיקולטורליזם (רב גווניותה של התרבות בקנדה) - לתערוכה במלאות 200 שנה ליהודת קנדה, ואולם בבול עצמו אין כל התייחסות ספציפית לאירוע היהודי.

הבול שצויר בידי פרידריך פטר, מונקובר, מראה את סמל קנדה - עלה התהדר (כדאי לציין שעל אף שהתהדר מוזכר בתנ"ך, עדיין לא זוהה העץ) וסביבו פסיפס צבעים שונים, הבא לסמל את ההרמוניה שבין התרבויות השונות הבונות את מדינת קנדה. המילה "מולטיקולטורליזם" מופיעה על הבול בצבע שחור.

בקובה - מגדל בבל

דואר קובה, שהקדיש בעבר כמה בולים לנושא "יודאיקה" (לסקר, הזוג רוזנברג ואחרים) הוסיף עתה שני פריטים חדשים, שיכללו בודאי באוספי יודאיקה. בול אחד הוקדש למשורר הדרום-אמריקאי, יזאק חורחה ובל אחר לקונגרס אספרנטו, שאלעזר זמנהוף היה ממציא השפה. בבול אספרנטו מופיע מגדל בבל הידוע, שבא, כנראה, לסמל את בליל השפות שבא לעולם בגין חטא בניית מגדל בבל, כנגד כוחו של אלהים, שכן לפני כן כולם דברו בשפה אחת.

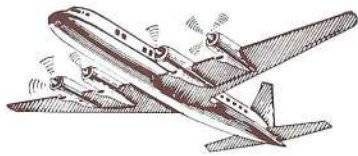
בולים לנירמול היחסים

"אביב העמים" של מזרח אירופה משנים 1989-90 יימשך בוודאי עוד כמה שנים, אולם כבר עתה יש כמה ביטויים מוחשיים בפילטליה העולמית, שישארו לעד, בתיעוד אירועי הזמן.

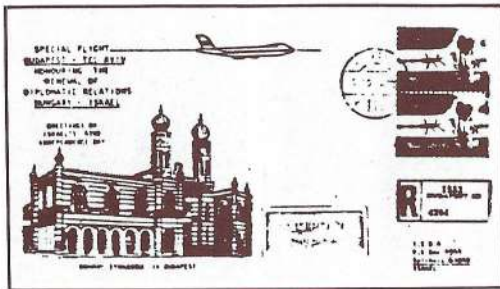
ל"פרסטרויקה" של הנשיא גורבצ'וב הופיעו בולים מיוחדים בברית המועצות ואחר כך שורה של הופעות במדינות הנוגעות בדבר – כל אחת בהתאם למאורע.

כמה מן האירועים קיבלו תיעוד בולאי ישיר, כמו פירוק גדר הגבול בין הונגריה למערב, הריסת חומת ברלין, הפשרת היחסים בין ברית המועצות לארצות הברית ועוד ועוד.

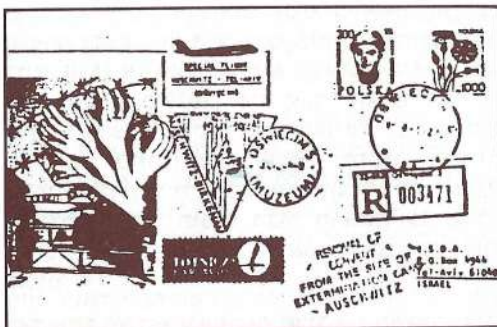
גם מבחינתה של ישראל היו בחודשים האחרונים הופעות מעניינות הקשורות בהתפתחויות במזרח אירופה והיחסים עם ישראל, שאומנם ישירות לא זכו לביטוי בולאי, אך בעקיפין יש כמה הופעות בולאיות.

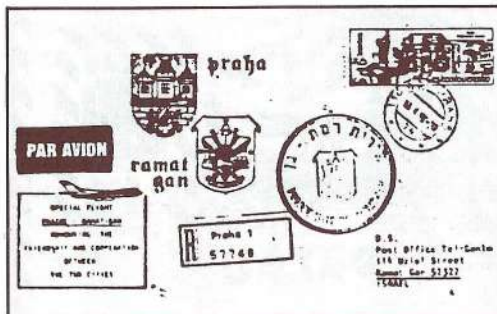
מעטפות טיסה חדשות

אושוויץ המיוחדת בנוסח: "אושוויץ – בירקנאו, לשעבר מחנה השמדה 1945 – 1940".

ועוד מעטפת טיסה אחת, שבאה לציין התפתחות נוספת ביחסי המדינות ובמקרה שלנו בין הערים **פראגה ורמת-גן**. אין זו מעטפת ברית-אומים, כמקובל לעיתים, אך זו מעטפת שהוחתמה בפראגה וברמת-גן, נושאת את סימלי שתי הערים וכתובת "טיסה מיוחדת לכבוד ידידות ושיתוף פעולה בין שתי הערים".

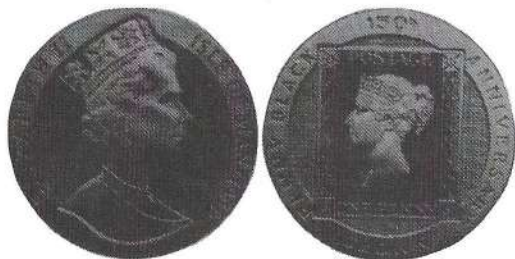

כך, למשל, צויין ביקורו הממלכתי בישראל של הנשיא הצ'כוסלובקי, ואצלב האוול, בחותמת זיכרון ישראלית מיוחדת ובמעטפת "טיסה מיוחדת" פראגה-תל-אביב, שהוחתמה עם בולי דיוקן החדשים של הנשיא האוול שהופיעו בצ'כוסלובקיה, כשבצידה האחר של המעטפת חותמת ישראל בכנס יוצאי צ'כוסלובקיה שהנשיא הצ'כי היה אורחו. על-גבי המעטפה שנעשתה על-ידי יזם ישראלי, תמונת בית הכנסת "על תנאי" בפראג וחותמת המזכירה טיסה מיוחדת לרגל חידוש היחסים הדיפלומטיים בין ישראל וצ'כוסלובקיה.

מעטפת טיסה דומה הופיעה לרגל חידוש הקשרים עם הונגריה ועליה בולי הונגריה המראים את קריעת גדרות התייל בין המזרח למערב. על גבי המעטפה מופיעה תמונת בית-הכנסת "דוהני" בבודפשט.

מעטפת טיסה שלישית שהופיעה באחרונה, קשורה בביקור משלחות הנוער היהודי באושוויץ. המעטפה הוחתמה בדואר אושוויץ ובקיבוץ לוחמי הגיטאות. על-גבי המעטפה גם חותמת מוסיאון

חיים לנגלן

מטבע הכתר הזה הונפק בניקל, כסף סטרלינג וזהב. המטבעות יימכרו באריות מיוחדות עם תעודת אוטנטיות. מן הראוי לציין, כי שיטת "הפנינה שחורה" היא טכניקה מיוחדת של מיטבעת פובל'וי, שמטרתה ליצור את הצבע השחור המרהיב ביופיו וכן את הגוונים של בול פני השחור המקורי. שיטת "הפנינה השחורה" הראשונה מסוגה, נועדה להבליט את ההבדל בין בול הפני השחור שעל המטבע החדש, שהוא כעין תבליט, לבין הרקע שלו על המטבע, שהוא חלק ומבריק כראי. רוב המלאכה ביצירת מטבעות אלו היא ידנית, כדי להעניק למטבע את התגמיר המיוחד הזה. בשיטה זו יש לפחות חמישה שלבים של בחינה וביקורת איכות, לפני שמטבעים את הבול השחור על המטבע, במכש מיוחד במשקל של 360 טונות. בכל שלבי התהליך מקפידים על דרגות לחות וטמפרטורות.

להלן המפרטים של המטבעות: מטבע קופר-ניקל הוא בקוטר 38.6 מ"מ, משקלו 28.8 גרם במהדורה מירבית של 50,000 עותקים; מטבע הכסף – סטרלינג טהור – הוא בקוטר 38.6 מ"מ, משקלו 28.28 גרם במהדורה של 30,000 עותקים; ואילו מטבע הזהב בקוטר 38.6 מ"מ, ומשקלו 31.119 גרם. זהב בטהור 22 קאראט, כאשר מהדורתו היא 100 יחידות.

השנה חוגגים 150 שנה לבול הראשון בעולם, הפני השחור. שלטונות האי מאן שבתעלת למאנש, בעזרת מיטבעת פובל'וי, מנפיקים בפעם הראשונה בהיסטוריה מטבע-כתר שעליו הבול הראשון בהיסטוריה.

בולי דואר שמטרתם לשלם דמי דואר, הומצאו בבריטניה בשנת 1840. כדי שהקהל יוכל לשלוח דברי דואר אחרי שעות המשרד, המציא המורה האנגלי רילנד היל את הבול הראשון בעולם, שנמרח בדבק, וזה היה הפני השחור, שהונפק ב-1 במאי 1840 אך נכנס לשימוש מעשי רק ב-6 בו. עוד שנה לפני כן ב-1839, ערך משרד האוצר הבריטי תחרות ארצית לבולים אך בסופו של דבר הוחלט להשתמש בדיוקן של המלכה ויקטוריה לצור הבול. כידוע, ציור הבול הראשון בעולם הושפע ממדליה, ועתה הונצח הבול הראשון על מטבע בשיטת "הפנינה השחורה", אגב המטבע הראשון מסוגו.

בצד אחד של המטבע נראה הבול פני השחור ועליו דיוקן המלכה ויקטוריה, הדיוקן הקלאסי של ויון, המראה את ויקטוריה בצעירותה, דיוקן שהיה פופולרי מאוד בבריטניה והופיע על כל בול עד שנת 1902. סביב המטבע החדש – הכתובת 150 שנה לפני השחור. כדי שהמטבע יהיה עוד יותר ייחודי, מופיע בצידה השני דיוקן של המלכה אליזבת השנייה.

בקניה – פולקלור

הפלישה לנורבגיה ודנמרק והרצח בקטין

ב-1943, נמצאו גופותיהם של למעלה מ-4,000 איש על ידי הכוחות הגרמניים בקבר אחים גדול ביער קטין. כל אחד מן הנמצאים נורה בעורפו. הגרמנים טענו שאלה שרדי מחנות הריכוז הסובייטיים שנרצחו בידי הרוסים ואלו טענו שהנרצחים הם פרי מעלליהם של הנאצים בקיץ 1941. אם כי האצבע המאשימה נוטה יותר אל הרוסים, לא הושמעה האשמה כלפי אף מדינה מן המעורבות. גורל שאר ה-10,000 לא נודע עד עצם היום הזה.

בולי הפלישה לנורבגיה ודנמרק צויירו בידי צייר בריטי נודע, בריאן סנדרס, שהיה בעצמו בין לוחמי המודיעין במלחמת העולם השנייה ואילו הבול על הטבח בקטין צויר בידי צייר בולים אמריקאי נודע אף הוא דוד ק. סטון, שגם שרת בחיל האוויר האמריקני במלחמת העולם השנייה.

הבול שצויר לכבוד הפלישה לדנמרק מראה בניין דני ועליו מתנוסס דגל דנמרק כשחיל גרמני מתבונן על מטוס גרמני מעל לבנין ובשובל דברי המלך קריסטיאן ה-10: "אני רוצה למנוע מעמי צער נוסף". הבול הנורבגי מראה קבוצת נורבגים לוחמת בטנק גרמני כשברקע עולה בלהבות בית כפרי. גם בול זה נושא בשובלו את דברי המלך הקוון ה-7: "כל הציביליזציה הגיעה לקיצה. איני מבין מה קורה". ב-1952 ערך הגנרל הגרמני פון גרסדורף חקירה על נרצחי קטין וכיוון שאלה נמצאו עם ידיהם קשורות אל גבם, הביע סברה ש"הם נקשרו כיוון שניסו כנראה, להתנגד ברגע האחרון" – מילים אלה מעל לידיים הנפגשות מעבר לקבר פתוח, מופיעות אף הן בשובל.

דם יזע ודמעות...

סיסמתו של צ'רצ'יל "דם יזע ודמעות" הופיעה על אחד משלושת הבולים החדשים בסידרת המאה, שתופיע באיי מארשל לזכר מלחמת העולם השנייה.

שלושת הבולים הצפויים, שהופיעו ב-10 במאי, הוקדשו למלאות 50 שנה לאירועים הבאים: פלישת הכוחות הנאציים לארצות השפלה – הולנד בלגיה ולוקסמבורג, ההפצצה על העיר רוטרדם ובחירתו של וינסטון צ'רצ'יל לראש ממשלת בריטניה.

רפובליקת איי מארשל ממשיכה בהוצאת 100 הבולים לכבוד מאורעות מכריעים במלחמת העולם השנייה. הפעם עומדים להנפיק שם 3 בולים שראו אור בחודש אפריל 1990.

שני בולים מוקדשים לפלישה לנורבגיה ולדנמרק והם יהוו את הסידרה החמישית בסידרת הוצאת המאה ואילו הבול שהיה השישי בהוצאה הנ"ל, יוקדש לטבח ביער קטין. השניים הראשונים יוצאו ב-9 באפריל ואילו האחרון יוצא ב-16 בו.

הפלישה הסימולטנית לנורבגיה ודנמרק בוצעה לאחר תיכנון מדוקדק של הפיקוד הגרמני ב-9.4.1940. נורבגיה ודנמרק לא היו מוכנות למלחמה בכלל והפלישה הפתיעה אותן כליל.

הפלישה לנורבגיה עשתה היסטוריה צבאית: זה הביא את גרמניה ובריטניה להתמודדות צבאית חריפה לראשונה, והנורבגים, בעזרת בריטניה וצרפת, הצליחו להחזיק מעמד נגד הגרמנים חודשיים, ולאחר שביתת נשק נכנסה נורבגיה לעול הכיבוש הגרמני לתקופה של 5 שנים.

לעומת הפלישה לנורבגיה, בוצעה הפלישה לדנמרק ללא יריה אחת. בבוקר הגיש השגריר הגרמני לממשלת דנמרק אולטימטום שאם לא יכנעו, תופצץ קופנהגן באותו יום עד היסוד. המלך, שרצה למנוע מנתיניו הרס מלחמה, חתם על כניעה ובצהרי אותו יום נכבשה דנמרק על ידי הקלגס הגרמני.

ימים ספורים לאחר הפלישה לשתי המדינות הצפוניות החלה תעלומה ביער קטין, מזרחית ממוסקווה, שלא נפתרה עד עצם היום הזה. איזור זה היה מחנה מעצר ל-15,000 שבויים פולנים "מיוחדים". 8,500 מהם קצינים ולמעלה מ-6,000 מילואים – רופאים, עורכי דין, סופרים ומורים שנקראו לבלום את הפלישה הסובייטית. המחנות היו מרכזים ל"שטיפות מוח" בהם קיוו הסובייטים לגייס לשורותיהם את ההנהגה הפוליטית העתידית.

באפריל 1940, 500 מתוך שבויים אלה שהגיבו בחיוב רב ל"חינוך מחדש" הועברו למקום אחר ואילו 14,500 הנותרים פונו מן המחנות ללא השארת עיקבות.

יהודים אירגנו את הדואר הראשון בבולגריה

מאת מ. שמואלי

מנהלי דואר אזוריים: של סמולנסק – יועץ החצר טרובצ'אב, ושל קובלן – רדוצ'נקו. השניים נסעו לבולגריה ונפגשו עם הנסיך צ'רקסקי. הם הביאו איתם תכנית לחתימת הסכם עם יהודים, שבאו מגרמניה והתיישבו בסביבת העיר אודסה. הציעו להטיל עליהם את הביצוע בקבלנות. ב-10 בספטמבר 1877 מאשר הפיקוד הצבאי את התכנית הזאת. מסכימים להוביל את הסוסים, העגלות, הציוד והאנשים, ברכבת עד בוקרשט על חשבון הממשלה. מיד נותנים 40,000 רובל שישמשו כמיקדמה לחתימת ההסכם. החוזה נחתם ביום 23 בספטמבר 1877, וכבר בראשית נובמבר 1877 מגיעים לזימניצה 160 יהודים – הקבלנים לבצוע ההסכם להפעלת הדואר בבולגריה, יחד עם 320 סוסים, עגלות וכל הדרוש (אפילו מזון לסוסים לתקופה הראשונה). ההסכם הינו לתקופה של 6 חודשים וצריך להכנס בתוקף עם תחילת ההעברה של הדואר, ביום 14 בנובמבר 1877. ב-24 לאותו חודש נישלח תזכיר למלך הרוסי ועל הצורך בפתיחת 14 סניפי דואר, באמצעות 6 דרכים, ציוד נוסף הדרוש, בולידואר וכו'. (אפילו חלוקת הסוסים לפי תחנות).

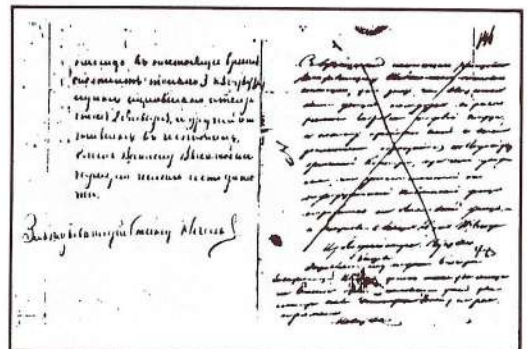
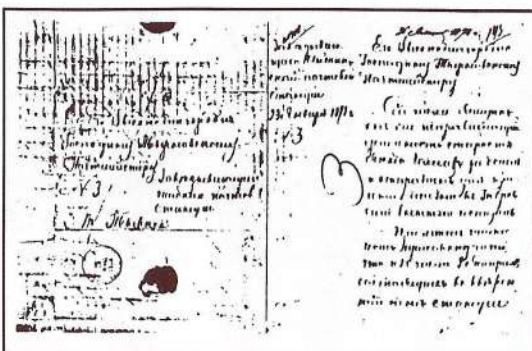
קודם כל נפתחו 2 סניפי דואר עיקריים (סיסטוב וטארנובו) וסניף מישני אחד (גאברובו). **10.30 בנובמבר 1877** נחשב ליום תחילת הדואר האזרחי בבולגריה, והיות וההסכם עם הקבלנים היהודיים נכנס בתוקף רק ב-14 לאותו חודש, 4 ימים אלה איפשרו את התמזרותם בתחנות המתאימות בדרך. לדואר סופקו באותם ימים: 26,000 בולים רוסיים, 23,000 מעטפות = כלילים רוסיים, ר-6,000 גלויות רוסיים, וכמובן שהביול היה בבולים וכלילים רוסיים. אך המעניין הוא, שלא שרד אפילו פריט אחד מבול שלם. יש מספר בולים בודדים, נושאי חותמת רוסיית מבולגריה. מוכרים מספר מצומצם של מיכתבים לא מבולים מתקופה זו, והם נדירים ביותר.

אנו, היהודים, רגילים לחפש את הקשר בין האירועים השונים והיהודים. במיקרה שלנו הקשר בולט מאוד: 160 יהודים מאודסה (שבאו לשם מגרמניה) הפעילו את הדואר בקבלנות במשך מחצית השנה הראשונה של בולגריה המשוחררת, בתנאים אקלימיים קשים מאוד, ותוך סכון נפשות, כאשר הקרבות עדיין התנהלו.

בארכיון הממלכתי המרכזי להסטוריה של בולגריה (בסופיה) נמצאים 124 תיקים הכוללים כ-10,000 מסמכים של שרותי הדואר בזמן האדמיניסטרציה האזרחית הרוסית בשנים 1877-1879. עוד לא הסתיימה בדיקת כל החומר. מספר מאמרים מעניינים מאוד כבר התפרסמו על בסיס חומר זה מאת **מינצ'ב ז'ל, וארבאנוב וגרנציארוב**, אך זה עדיין מקיף חלק קטן מהחומר הרב. הייתי מאוד רוצה לעיין בעצמי בחומר המקורי, לפחות בקשר לחלק היהודי שבו, ואני מקווה שיהיה לי הזמן לזה באחד מביקורי שם, וכמובן גם אישור מיוחד הנחוץ לכך. אולי תהיה גם אפשרות לפרסם את היחסנות.

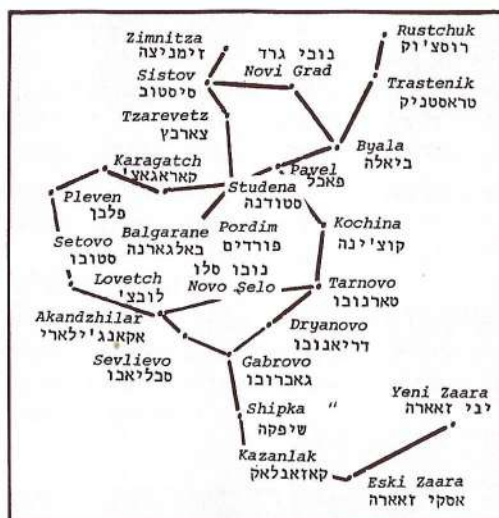
נחזור לתקופה והחומר שכבר פורסם. ב-24 באפריל 1877 הכריזה רוסיה מלחמה נגד האימפריה העות'מאנית, במטרה לשחרר את בולגריה. בפועל, המלחמה החלה ב-15 ביוני 1877, כאשר הצבא הרוסי חצה את הדנובה על-יד העיר הרומנית **זימניצה**. כבר ב-5 ביולי 1877 מטפלים בשאלת הדואר האזרחי. המפקד העליון של הצבא, הנסיך **צ'רקסקי**, הכין לכך תכנית מפורטת. את הארגון והביצוע הוא הטיל על **גרף לבשוב**, המפקד הצבאי של אודסה, והרעיון היה למסור לקבלן, לפי חוזה, את כל הבסיס: עגלות, סוסים, כל הציוד הדרוש וכו' (כולל הפעלה), ולשם כך למצוא אנשים מאומנים. ומתאימים, שעליהם אפשר להטיל כל זאת.

מצידו, מסר לבשוב את תפקיד התאום על שני

רק מיום 27 בנובמבר 1877 החלו סניפי הדואר לקבל גם דואר אזרחי. כאמור, החוזה עם הקבלנים היהודיים היה בתוקף 6 חודשים. בתקופה זו ניפתחו והופעלו 26 תחנות דואר (כולל תחנות ששימשו רק להחלפת הסוסים). נהוג לחלק זמן זה ל-3 תקופות מישנה, לפי השינויים שהוכנסו:

1. מיום 17 בנובמבר 1877 עד 21 בדצמבר 1877 – ניפתחו 12 תחנות דואר. הובלת הדואר בפועל החלה רק מתחילת דצמבר 1877.
2. מיום 22 בדצמבר 1877 עד ל-28 בפברואר 1877 נסיון להרחיב את רשת הדואר, על ידי הרחבת הרשת ל-22 תחנות.
3. מיום 1 במרץ 1878 עד ל-13 באפריל 1878 ארגון מחדש. הפעלת 18 תחנות. והרי פרטים על שלוש התקופות הנ"ל:

מפה של התחנות והדרכים להובלת דואר שהיו בשימוש הקבלנים היהודיים בבולגריה בתקופה עד ל-13 באפריל 1878

מס' סדור	שם התחנה	יום הפתיחה	יום אחרון לגבי הבלנים	מספר הסוסים תקופה I תקופה II תקופה III
1.	זימניץ	17 נובמבר 1877	4 אפריל 1878	10 10 30
2.	סיסטוב	17 נובמבר 1877	13 אפריל 1878	20 20 20
3.	צארבץ	17 נובמבר 1877	28 פברואר 1878	- 34 30
4.	פאכל	18 נובמבר 1877	28 פברואר 1878	- 36 40
5.	ביאלה	18 נובמבר 1877	13 אפריל 1878	30 10 30
6.	סטודנה	19 נובמבר 1877	26 פברואר 1878	- 10 30
7.	באלגארינה	18 נובמבר 1877	26 פברואר 1878	- 10 30
8.	פורדים	19 נובמבר 1877	21 דצמבר 1877	- - 30
9.	קושינה	18 נובמבר 1877	13 אפריל 1878	20 20 20
10.	טארנובו	20 נובמבר 1877	13 אפריל 1878	20 20 20
11.	דריאנובו	20 נובמבר 1877	13 אפריל 1878	20 20 20
12.	גאברובו	22 נובמבר 1877	13 אפריל 1878	20 20 20
13.	קאראנאץ	22 דצמבר 1877	26 פברואר 1878	- 10 -
14.	פלכן	24 דצמבר 1877	13 אפריל 1878	20 20 -
15.	סטובו	27 דצמבר 1877	13 אפריל 1878	10 10 -
16.	לובץ	27 דצמבר 1877	13 אפריל 1878	10 10 -
17.	אקאנז'ילארי	25 דצמבר 1877	13 אפריל 1878	10 10 -
18.	סבליאנו	27 דצמבר 1877	13 אפריל 1878	10 10 -
19.	נובו סלו	30 דצמבר 1877	2 ינואר 1878	- 10 -
20.	שיפקה	31 ינואר 1878	8 מרץ 1878	- 10 -
21.	קאזאנלאק	16 ינואר 1878	13 אפריל 1878	15 10 -
22.	אסקי זאארה	18 פברואר 1878	13 אפריל 1878	10 10 -
23.	יני זאארה	18 פברואר 1878	13 אפריל 1878	10 10 -
24.	נובינראד	2 מרץ 1878	13 אפריל 1878	20 - -
25.	טראסטניק	4 מרץ 1878	13 אפריל 1878	30 - -
26.	רוסצ'וק	6 מרץ 1878	13 אפריל 1878	30 - -

הערות: הסוסים היו רק 3 ימים בקאזאנלאק והועברו לשיפקה.

נכתב משיפקה, שהיתה תחנה להחלפת סוסים בלבד. בו מודיעים שה"אמשטיק" (דוור – פרש) הראשי – **יעקב גולאץ** חלה והועבר לבית חולים צבאי בעיר גאברובו ידוע שחורף זה בשיפקה היה קשה מאוד. המכתב נכתב ביום 23 בינואר 1878 (ומסומן כמס' 3 של התחנה). הוא מופנה אל מנהל הדואר בטארנובו, ובעצם צריך היה להיות כתוב אל מנהל תחנת משנה בעיר גאברובו הסמוכה. בצידו השני של המכתב אפשר לראות את העברתו, וההערות עליו – כל זה היה בתקופה הראשונה, והעובדים לא ידעו את כל הפורמליות. המכתב חתום בחותמת תחנת הדואר (רוסית-אזרחית) מהעיר גאברובו עם תאריך 25 בינואר 1878 – התאריך המוקדם ביותר המוכר על מכתב. (ידוע לי רק עוד מכתב אחד עם חותמת כזאת).

עם סיום תקופת החוזה, ז.א. 13 באפריל 1878, נחתם הסכם בתנאים דומים עם **פיאודור שרנר**, סוחר יהודי מאודסה, לשנה אחת. שרנר רכש את הסוסים, העגלות והציוד מאת הקבלנים הראשונים, ויש להניח שהמשיך להעסיק אותם. עם סיום ההסכם, נערך מיכרז לפי אזורים – לכל אזור בניפרד. שרנר זכה במיכרז לסופיה בלבד, והמשיך את העבודה לגבי אזור עיר הבירה. אדמיניסטרצית הדואר הבולגרית החלה לפעול רק ב-1 במאי 1879.

לוטה בזה מפה של תחנות הדואר, ודרכי העברת הדואר, בזמן הפעלתו על ידי הקבלנים היהודיים מאזור אודסה.

מובא גם צילום ממכתב מהאוסף שלי. המכתב

1 במאי גם באוסטריה

כידוע, לא כל המדינות שנהגו בעבר לציין את ה-1 במאי עשו זאת השנה ולא כולם הופיעו בולי דואר מיוחדים. לעומת זאת, הופיעו כמה בולים כאלה דווקא במדינות המערב (גרמניה ואוסטריה).

באוסטריה הופיע בול מיוחד ל-1 במאי עם ציור אליגורי בצורת אישה בין זרי פרחים.

צימחי רפואה

ב-4 במאי הופיעו בדואר או"ם 6 בולים עם צימחי רפואה. הבולים צוירו בידי רוקו קאלרי ורוברט שטיין מארצות הברית. ב-26 ביוני יופיעו 6 בולים במלאות 45 לאר"ם.

בליבריה – סידרה גדולה של בולים מן המניין.

Jamaica \$10

בג'מייקה – קולומבוס
ובניג'ריה – איגוד הדואר
האפריקאי

בגיברלטר – בתי דואר

בולי "אירופה המאוחדת" של גיברלטר הוקדשו השנה לבנייני דואר הסטוריים, הופיעו 4 בולים – שני זוגות צמודים.

קפריסין ב-1990

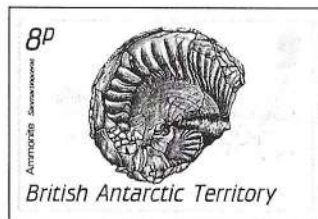
לפחות 6 הנפקות צפויות השנה בדואר קפריסין, מהן היו כבר שתיים: 3 בולים בסידרת אירועים ב-1990 וסידרת בולי אירופה המאוחדת. מאוחר יותר תופיע סידרת שנת תיירות אירופית, 30 שנות עצמאות קפריסין, פירחי קפריסין וקריסמאס.

מלחמות פוקלנד

באי פוקלנד, המנפיק בולי דואר עצמאיים בחסות הממלכה הבריטית, הופיעו זה עתה שתי סדרות בנות 4 בולים כ"א. אחת הוקדשה למלחמות פוקלנד מלפני 75 ו-50 שנה, והאחרת לשמורות טבע באיים. האיים בבעלות בריטית שיחקו תפקיד חשוב בשתי מלחמות עולם. בראשונה, 1914, השמידו הבריטים את הכוח הגרמני באיזור ובכך חיסלו את הכוח הגרמני בדרום האטלנטיק וב-1939 השמידו את ספינת המלחמה הגרמנית "הגרף שפי".

סידרה בת 15

סדרת בולים מן המניין, בת 15 בול עם מאובנים, הופיעה זה עתה בטריטוריה הבריטית האנטרקטית. בסידרה ערכים מ-1 פני ועד 3 ל"ש.

אינתיפאדה גם במאוריטניה

למדינות ערב שהנפיקו בולי דואר עם תמונות מן האינתיפאדה, הצטרפה באחרונה גם מאוריטניה, הרפובליקה המוסלמית באפריקה. מאוריטניה הנפיקה בול אחד עם תמונה אופיינית של ילד בראש קבוצת משליכי אבנים, כפי שהופיעה בצורה זהה בבול שהונפק בעירק.

* * מעוניינים בחליפין * *

Ewalol Fricke
Halberstadter Siap 3,
West Germany

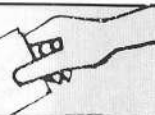
BOHUMIL MRKLAS
BRODEC 763
468 22 ZELEZNY BROD
CZECHOSLOVAKIA

Six Slefaan,
Wachlegaa laan, 21
B - 8900 Jepen, Belgium.

J.H. Van Der Beek
Simon de Vliegerstraat
7545 ad Enschede
Holland

MIHAJLO — MIMA RADOVANOVIĆ
Carapičeva 7
19000 Zaječar
YUGOSLAVIA

מכתבים למערכת

למרדכי גור, ניר דוד - באחרונה יש נסיונות של הפעלת חותמות חדשות וניתן להבחין בחותמות דואר בלתי שגרתיות בצורה ובגודל. לגבי חלק מהן אין עדיין הסכמה סופית.

למנחם פוגל, תל אביב - שחקני במה ותיאטרון הוא נושא מקובל בבולאות ויש הרבה בולים בנושא זה.

יואל איצקוביץ צייר את אוליבייה

בסיירה ליאונה שבאפריקה הופיעה החודש סידרת בולים מיוחדת, מחווה לשחקן הבריטי הנודע, לורנס אוליבייה שנפטר אשתקד (1989-1907).

לאחר של אוליבייה הופיעו 8 בולי דיוקן, שצוירו בידי צייר הבולים היהודי יואל איצקוביץ ושני גיליונות מזכרת.

קטלוג הקטלוגים

ASCAT (איגוד בין-לאומי של עורכי קטלוגים בולאיים) הוא ארגון דינמי וצעיר, מוכר ע"פ JFSDA ותפקידו ליבון בעיות פילטליות חשובות.

מזכירות הארגון נמצאת בקשר הדוק עם שרותי הדואר בכל העולם, העיתונות הפילטלית והציבור הכללי.

קטלוג הקטלוגים "אסקט" יצא ב-14,000 עותקים וזכה לביקורות חיוביות. "אסקט" לקח על עצמו כעת פעילות אקטיבית בתיקשורת נגד "מבול" ההוצאות הבולאיות החדשות, בעיקר אלה שבטריטוריות, פרובנציות או איים שהם חלק אינטגרלי מטרטוריות - אם גדולה, הוצאות והנפקות שאין להן כל צידוק.

"אסקט" חושבת לתרום לענין גם את J.P.U. - איגוד העתונאים הבולאיים וגם את אונסק"ו וחותר להגיע להכרזה שבולי דואר הם "דברי תרבות" ולא "תוצר לצרכן". "ל"אסקט" 66 חברויות ב-26 מדינות.

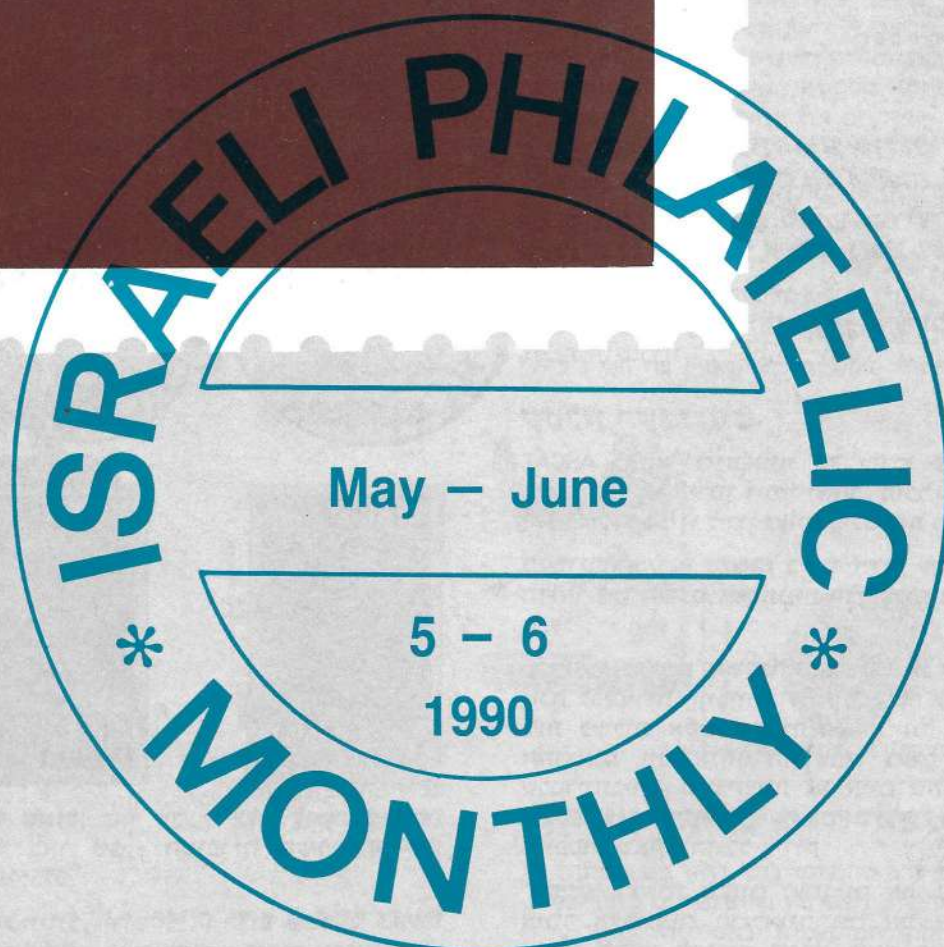

ליוסף שאול, באר שבע - עליך לפנות לעמותת בולאי באר שבע: הסיפריה העירונית, טל: 075-416827.

לרפאל ויזר, ירושלים - הבול שפורסם בשעתו והוזכר על-ידך, נועד להופיע בדרום אפריקה ולא בבריטניה, כפי שציננת. הוא אכן לא הופיע בשל לחץ חוגים דתיים.

מבולי 150 שנה לבול הראשון

הירחון הישראלי לבולאות